EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2021 01 29
COM(2021) 33 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo Nr. 534/2014/ES dėl makrofinansinės pagalbos teikimo Tuniso Respublikai vertinimas

{SWD(2021) 8 final}

2014 m. gegužės mėn. Europos Parlamentas ir Taryba patvirtino[1] 300 mln. EUR vertės MFP operaciją, skirtą padėti Tunisui spręsti mokėjimų balanso krizę, kuri pagilėjo po 2011 m. įvykusios Jazminų revoliucijos ir vėlesnių politinių ir ekonominių permainų. Operacijos lėšos buvo išmokėtos trimis dalimis nuo 2015 m. gegužės mėn. iki 2017 m. liepos mėn.

ICF, kartu su „Cambridge Econometrics“, buvo paskirta išorės rangovu pirmosios MFP Tunise *ex post* vertinimui, kuriuo grindžiamas pridedamas Komisijos tarnybų darbinis dokumentas, atlikti. Išorės vertinimo tikslas buvo įvertinti MFP operacijos aktualumą, efektyvumą, veiksmingumą, suderinamumą ir ES pridėtinę vertę. Išorės vertinime taip pat išnagrinėtas programos socialinis poveikis bei jos poveikis Tuniso valstybės skolos tvarumui. Šis vertinimas grindžiamas įrodymais, surinktais taikant įvairius kiekybinius ir kokybinius tyrimų metodus, įskaitant konsultacijas su pagrindinėmis suinteresuotosiomis šalimis. Nustatyta keletas metodinių trūkumų, tačiau jie neturi poveikio bendram vertinimo analizės patikimumui. Nustatyta rizika ir trūkumai buvo mažinami naudojant įvairius šaltinius, skirtingus vertinimo metodus, alternatyvius scenarijus ir ne kartą renkant grįžtamąją informaciją.

Išorės vertinimo ir Komisijos tarnybų darbinio dokumento paskirtis: 1) informuoti apie būsimą MFP priemonės naudojimą ir 2) užtikrinti skaidrumą ir atskaitomybę pagal Finansinį reglamentą[2] ir sprendimą dėl MFP Tunisui.

Atlikus vertinimą nustatyta, kad MFP-I buvo **aktuali** savo tikslais, finansiniu paketu ir struktūrinėmis sąlygomis. MFP politikos sąlygos apėmė svarbiausius Tuniso reformų iššūkius, būtent: mokesčius, viešųjų finansų valdymą, socialinės apsaugos sistemą, finansų sektorių, viešąją statistikos sistemą, prekybą. Nors šalis sėkmingai įvykdė visas sutartas reformų sąlygas, socialinės apsaugos sistemos ir prekybos reformų srityje kilo sunkumų. Atlikus išorės vertinimą padaryta išvada, kad didesni atitinkamų Tuniso institucijų gebėjimai būtų padėję padaryti didesnę pažangą įgyvendinant šiuos veiksmus, turint omenyje, kad politinio nestabilumo sąlygomis vis dar jaunos Tuniso institucijos susiduria su sunkumais, susijusiais su administraciniais gebėjimais ir atsakomybe. Ši išvada taip pat parodė, kad reformas reikia rengti taip, kad būtų užtikrinti pasiekiami tikslai, atsižvelgiant į nestabilią institucinę aplinką ir politinį susiskaidymą, dėl kurių galėtų būti vėluojama įgyvendinti reformų programą, kaip tai buvo 2015–2017 m. laikotarpiu. Tai, kad daugelis MFP-I sąlygų (mokesčių, viešųjų finansų valdymo, socialinės apsaugos sistemos ir finansų sektoriuose) vėliau buvo toliau taikomos ir MFP-II, rodo bendrą ES ir Tuniso vyriausybės ketinimą sutelkti pastangas siekiant nuolatinės pažangos šiose itin svarbiose reformų srityse.

MFP-I buvo **efektyvi** padedant gerinti Tuniso mokėjimų balansą, taip pat remiant fiskalinį konsolidavimą, nes buvo taikomos labai palankios finansinės ir politinės sąlygos. MFP padengė apie 11,3 % likusio finansavimo trūkumo 2015–2016 m. laikotarpiu ir padidino pasitikėjimą Tuniso ekonomika (sumažindama rinkos finansavimo sąnaudas ir padėdama stabilizuoti nacionalinę valiutą).

MFP-I buvo sukurta ir įgyvendinta **veiksmingai** ir buvo **suderinta** su platesne politikos sistema, kuria grindžiami ES ir Tuniso santykiai. Be to, pasiektas didelis išorinis suderinamumas su kitų tarptautinių paramos teikėjų intervenciniais veiksmais. MFP ne tik padėjo finansiškai pasidalyti našta su Tarptautiniu valiutos fondu (TVF) ir kitais paramos

[1] 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 534/2014/ES dėl makrofinansinės pagalbos teikimo Tuniso Respublikai Pateikiama adresu https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?qid=1476964844762&uri=CELEX:32014D0534.

[2] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:32018R1046

teikėjais, bet ir sustiprino TVF ir Pasaulio banko (PB) remiamas reformas, nes buvo taikomi kryžminiai reikalavimai ir papildomos sąlygos. Nepaisant pradinio ketinimo sumažinti kryžminius reikalavimus, vertinimas patvirtino, kad pasirinkimas sutelkti dėmesį į pagrindines reformų sritis, net jei tie klausimai jau sprendžiami kitur, buvo sėkmingas. Panašius argumentus skatinama taikyti ir būsimų intervencijų atveju.

ES pridėtinė vertė visų pirma susijusi su finansine nauda Tuniso ekonomikai, nes labai palankios MFP paskolų sąlygos leidžia sutaupyti lėšų ir palaipsniui koreguoti pirminį valstybės biudžeto deficitą. Tam tikrose reformų srityse MFP papildė reformas, finansuojamas TVF (t. y. finansų sektoriaus) ir PB (t. y. socialinės apsaugos sistemos reformų), ir taip prisidėjo prie tvaraus vietos valdžios institucijų susitelkimo sprendžiant šiuos klausimus. Be to, MFA-I buvo vienintelė priemonė, kuria prisidėta prie supaprastintos pajamų mokesčio deklaravimo sistemos (*regime forfaitaire*) diegimo.

MFP **socialinio poveikio** priešingos padėties analizė parodė, kad, jei MFP nebūtų teikiama, bet TVF parama būtų tęsiama, netiesioginis poveikis socialinei padėčiai Tunise būtų buvęs nedidelis. MFP darė didesnį poveikį *tiesioginiais kanalais*, t. y. per susitarimo memorandumo, susijusio su socialinės apsaugos sistemos reformomis, sąlygas.

Galiausiai, atlikus vertinimą nustatyta, kad MFP-I turėjo teigiamą poveikį **Tuniso valstybės skolos tvarumui**. Dėl labai palankių operacijos finansinių sąlygų pavyko sutaupyti lėšų ir tai padėjo Tunisui įgyvendinti koregavimo planą, nes atsirado fiskalinio manevravimo galimybių kitoms reformoms ir tolesnėms socialinėms išlaidoms. Tačiau, turint omenyje palyginti nedidelį jos dydį, mažai tikėtina, kad MFP-I nebuvimas būtų turėjęs didelės įtakos Tuniso valstybės skolos tvarumui.

Apibendrinant galima teigti, kad MFP-I buvo svarbi remiant Tuniso ekonomikos atsigavimą po 2011 m. Jazmino revoliucijos ir po to vykusių politinių permainų, nes padėjo sutaupyti lėšų ir suteikė finansinės naudos, taip pat padidino privačiojo sektoriaus pasitikėjimą. MFP sąlygų rinkinys buvo visiškai suderintas su susijusia TVF programa ir turėjo politiškai stiprinantį poveikį, kuris padėjo sutelkti vietos valdžios institucijas esminėms reformoms vykdyti, net ir srityse, kurios neįtrauktos į kitas tarptautines paramos teikėjų programas. Komisijos tarnybų darbiniame dokumente, kuriuo grindžiama ši ataskaita, pateikiamas išsamus MFP intervencijos vertinimas.